

трудових відносин: Закон України № 2352-IX від 01.07.2022р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-20#Text>

3. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету міністрів України №314 від 18 березня 2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-п#Text>

4. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів №303 від 13 березня 2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-п#Text>

5. Про заходи щодо забезпечення в умовах воєнного стану безперебійного постачання імпортованих харчових продуктів і кормів: Постанова Кабінету Міністрів України № 234 від 9 березня 2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zahodi-shchodo-zabezpechennya-v-umovah-voennogo-stanu-bezperedbijnogo-postachannya-importovanih-harchovih-produktiv-i-kormiv-234>

6. Офіційний лист торгово-промислової палати України щодо засвідчення форс-мажорних обставин. URL: <https://uccr.org.ua/press-center/uccr-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavinn-z-28-02-2022>

*Шульга Світлана Володимирівна,
доктор економічних наук, доцент,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Облікова підсистема підприємства як інформаційна складова системи менеджменту не здатна самостійно та у повній мірі задовольнити зростаючі потреби управління, адже формує дані виключно ретроспективного характеру, які дозволяють отримати загальне уявлення про фінансовий стан суб'єкта господарювання, проте не є достатніми для прийняття своєчасних управлінських рішень. Саме тому перед керівництвом постає необхідність доповнення існуючих на підприємстві підсистем управління такими складовими, які б дозволили в комплексі отримати додатковий ефект від їх взаємодії, та забезпечити більш ефективну діяльність суб'єкта господарювання в цілому.

На нашу думку, впровадження підсистеми внутрішнього аудиту в роботу вітчизняних підприємств дозволяє їм більш оперативно досягнути в менеджменті поставлені як тактичні, так і стратегічні цілі, кінцева мета реалізації яких полягає в підвищенні рівня конкурентоспроможності, інноваційності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

Досліджуючи передумови запровадження підсистеми внутрішнього аудиту в систему менеджменту суб'єкта господарювання, вітчизняні науковці, серед яких відмітимо Сугак Т., Тимофєєва О. [1], Черниша С. [2], Скорбу О. [3], у своїх роботах рекомендують розпочати аналіз з вивчення сутності поняття «внутрішній аудит», що обумовлено, на нашу думку, відсутність в Україні законодавчо визначених підходів до тлумачення означеної категорії та її методологічної сутності. Вважаємо, відмінність підходів до означення терміну «внутрішній аудит», яка спостерігається у працях дослідників, не стільки пов'язана з відмінностями у тлумаченні категорії, як з прагненням підкреслили ті чи інші відмінні характеристики підсистеми внутрішнього аудиту.

Наприклад, Сугак Т., Тимофєєв О. [1, с. 80-81], на підставі аналізу поняття «внутрішній аудит» виявили такі відмінні його риси, як: незалежність та об'єктивність діяльності служби внутрішнього аудиту, яка спрямована на оцінку, аналіз, та контроль за діяльністю підприємства в цілому та його окремих підрозділів, та передбачає кінцевою метою підвищення ефективності управління та покращення якості функціонування суб'єкта господарювання в цілому. Черниш С. [2, с. 353], проводячи дослідження складових організаційно-методичного забезпечення внутрішнього аудиту, наголошує на високому рівні регламентованості підсистеми внутрішнього аудиту відповідними нормативними документами підприємства, та її спрямованість на підвищення ступеня інформативності менеджерів суб'єкта господарювання з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень як у середньо-, так і в довгостроковій перспективі. Скорба О. [3, с. 2-3] відмічає такі характерні ознаки внутрішнього аудиту, які підкреслені у працях вітчизняних науковців, як: переважне застосування суб'єктами великого бізнесу, в основному недержавного сектору економіки, реалізація у формі безперервного поточного контролю, застосування аналітичного інструментарію при виявленні відхилень від очікуваних результатів.

В цілому, на нашу думку, використання лише одного з проаналізованих підходів у повній мірі не дозволяє розкрити принципи створення підрозділу внутрішнього аудиту на підприємстві. Більш правильним є

комплексне їх застосування, адже залежно від мети організації служби внутрішнього аудиту змістовне наповнення, яке автор того чи іншого підходу хотів підкреслити, буде відрізнятися від думок інших науковців. З цього приводу підтримуємо думку Коркушко О., Кушнір Л. [4, с. 364], які у своєму дослідженні зазначають, що в історичному аспекті поняття і сутність внутрішнього аудиту еволюціонувало під впливом розвитку систем управління підприємством, а також таких важливих для потреб менеджменту підсистем, як планування, облік, внутрішній контроль. Виходячи з обумовленого, цілком логічним є висновок науковців, що при вивченні підсистеми внутрішнього аудиту як складової управління підприємством потрібно врахувати, що за своїм змістом підсистема внутрішнього аудиту є багатограним інструментом, яким оперують вище керівництво та / або засновники суб'єкта господарювання, відповідно, її дія спрямована не стільки на виконання контрольних, як управлінських функцій: консалтинг, прогнозування, моніторинг, аналіз тощо.

Про ефективність роботи підсистеми внутрішнього аудиту в системі менеджменту підприємства свідчить не лише успішне виконання поставлених ініціатором незалежної перевірки завдань, але й мінімізація витрат для їх досягнення. Безумовно, необхідність організації та проведення внутрішнього аудиту обумовлена, в тому числі, й фактором економічної доцільності реалізації заходу. Варто наголосити, що за деякими напрямками результати роботи внутрішнього аудитора можуть більш ефективно вплинути на діяльність суб'єкта господарювання порівняно з перевіркою незалежного зовнішнього аудитора. Наприклад, внутрішній аудитор більш детально ознайомлений зі структурою та специфікою роботи підприємства, відповідно, ризики впливу людського фактора на об'єктивність поданих даних у випадку проведення внутрішнього аудиту будуть порівняно меншими. Беззаперечним залишається і той факт, що якісно проведений внутрішній аудит значно зменшує процедури проведення зовнішнього аудиту.

З метою мінімізації витрат на організацію та проведення внутрішнього аудиту вітчизняна практика пропонує проводити його за однією з форм: створення незалежної служби внутрішнього аудиту на підприємстві, або через використання послуг аутсорсингу, косорсингу чи аутстафінгу. Кожен із суб'єктів господарювання залежно від своєї організаційної структури та інформаційних потреб обирає для себе ту форму організації внутрішньої перевірки, яка буде оптимальною з позиції вартості та очікуваного ефекту від впровадження заходу.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, варто наголосити, що сучасні інформаційні потреби менеджменту суб'єктів господарювання ставлять високі вимоги до своєчасної та якісної інформації, на якій базується прийняття управлінських рішень. Саме тому, на нашу думку, в умовах сьогодення створення підсистеми внутрішнього аудиту є необхідним інструментом побудови якісної системи менеджменту підприємства.

Список використаних джерел

1. Сугак Т. М., Тимофеев О. Ю. Внутрішній аудит як інструмент підвищення ефективності функціонування підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 10. С. 79-85.
2. Черниш С. Організаційно-методичне забезпечення внутрішнього аудиту. *Економіка та суспільство*. 2016. № 4. С. 352-359.
3. Скорба О.А. Внутрішній аудит – запорука ефективного управління підприємством. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/62299/9/Vnutrishniy_audit_Skorba.pdf
4. Коркушко О., Кушнір Л. Внутрішній аудит на підприємстві: суть та особливості організації. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 42. С. 363–366.

Юрченко Олександр Анатолійович,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ВИБІР МОДЕЛІ ОПОДАТКУВАННЯ РЕЗИДЕНТІВ ДІЯ СІТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

За останні роки розвиток ІТ-бізнесу в Україні досяг значних показників у частині надходження в країну валютної виручки, працевлаштування населення, формування внутрішньо валового продукту. Незважаючи на широкомасштабну війну Росії проти України, ІТ-сектор суттєво не постраждав, а навпаки набирає значних обертів. Діджиталізація це теперішнє і майбутнє в усіх сферах бізнесу.

Держава на сьогодні підтримала ІТ-індустрію через запровадження режиму Дія Сіті. Особливостями діяльності резидентів Дія Сіті на сьогодні є наявність: